

GAZET'A TRANSILVANIEI.

„Zet'a esse de 2 ori: Mercurea si Sambet'a, Fôiea una data pe septemana, — Prețulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl v.a. Tieri estețne 10 fl. v. a. pe unu u sêu 40 doideceri, or 3 galbini mon. sunatória. Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. sata 10 vorbe mari sêu mici inserate se ceru 8 cr. Tac'sa timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Fara depozitarea acestui pretiu inainte nu ee voru mîi primi publicari.

Nr. 18.

Brasiovu, 7. Martiu 1864.

Anulu XXVII.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Proiepte de invoieța

ale lui Ludovicu Kovács. (Urmare din Nr. tr.).

— Din tiesetur'a cartii intregi se pôte pricepe, umca D. K. vorbesce si aici in numele natiunii magiare, alu carei membru este si densulu. Intr'aceea observatiunea nôstra cu privire la pasagele impartasite si era se fia cu totul alt'a. Imputarea de pasivitate plesnita in faci'a natiunii magiare este dupa a nôstra opinione o incuviintiare a portarii acelora, carii in periodulu sêu mai bine periódele susu aieptate n'au voitu se da cu totul pasivitatii; intre acestia fia-ne eratu a renumera si pe acei barbati ai natiunii romanesce, carii indemnati si chiaru provocati de connationalii lor, au intratu in scól'a cea aspra a sistemii absolutistice caduite, eara in anulu 1861 inca nu s'au retrasu, ci reapucandu firulu au mersu mai de parte, inse nu precumu se dice, contra torrentem; pentru-ca; inanis sine viribus ira; ci lasanduse cu luntrit'ia patriei dupa cursulu evenimentelor, si-au luat de problema a scapa (salvare) din drepturile ei pre catu numai s'au potutu dupa nenumeratele pecate politice comise de altii in cursu de 100 si respective de 200 ani.

Ci se ascultamu pe auctorulu mai departe, carele continua dicundu:

„Cu tôte acestea sunt pucini aceia carii cunoscu adeveratulu simbure alu acestei politice. Acêsta politica*) este unu Va-banque, care astêpta totulu dela casulu orbu, dela posibilitati intunecóse, carea nu calculésa, ci arunca tôte in siantiu, eara in urmarile sale pregatesce tristulu viitoru, pentru-ca tiene spiritele intr'o incordatiune intinsa.“

„Si pe cine cade in acêsta tiéra responsabilitatea pentru acêsta pasivitate?“

„Pre toti aceia carii aru poté face cate ceva si nu facu, fia din ori-ce temeiu ar' fi. Pentru-ca dela cine se asteptamu noi ceva, déca ne parasimu noi pre noi insine?“

„Nu cumuva asteptamu ceva dela monarchulu? Amu facutu óre si noi ceva, pentru-cá se justificamu acêsta asteptare?“ —

„Asteptamu ceva dela regimu? Amu imbarbatatu noi pe regimu pentru-cá se vorbésca in numele nostru? L'amu ajutatu noi candu elu si-a luat ostent'ia de a pune afacerile nôstre la ordine?“

Dupa-ce auctorulu la susu atinsele intrebari isi raspunde negativu, apoi purcede mai departe dicundu:

„Ungari'a, carea de candu a priimitu ideile timpului nou, a intratu intr'o referintia mai strinsa catra Europa, nu pôte propasi in contra spiritului acestui seculu. Ori in catrau ne aruncamu ochii, preste totu aflamu nesuint'ia de a forma staturi mari noua; pentru-ca inriurint'ia cumpanitóre a statului ajunse a fi conditiune de viétia.“

„Noi nu potemu stá singuri; destinulu nostru este confederatiunea.“

„Pentru confederatiunea de care avemu noi trebuintia, sunt numai doua modalitati: sêu legatuint'ia de acumu ce se afla in fiintia, sêu confederatiunea danubiana. Pentru acêsta din urma ni s'a datu unu felu de pregustu prin decursulu afaceriloru transilvane, eara filantropii nostrii de nationalitati au destula ocaziune, cá judecandule pe acelea se 'si vina in simtiri.“

„Acela carele despre aceste lucruri nu 'si are ideile lanurite, se se lase de politica, pentruca unulu cá acela pôte numai se strice patriei.“

„Spre norocirea nôstra sôrtea ne-a impreunatu cu poporulu nemtiescu. Strabunii nostrii au dechiaratu prin lege, ca acêsta legatuintia este nedeslegabila, deci noi trebue se cautamu cá se ne invoimu unii cu altii. — Earu noi ne vomu invoii, indata ce vomu avé mai multu curagiu si mai multa incredere in noi insine, pentru-cá se incepemu a lucra; indata-ce vomu avea atata patriotismu, pentru-cá se ne invingemu pre noi insine si se ne apropiamu cu sinceritate.“ —

— Intru adevuru de multu nu amu cititu din condeiu ungurescu cuvinte scrise cu atata nefatiaria, sinceritate, candóre precumu sunt si acestea a le Dlui L. Kovács. Fara indoéla ca pentru acêsta espeptatiune auctorulu pôte si trebue se castige nu numai recunoscint'ia regimului austriacu, ci si a intregului poporu germanu, a senatului imperialu, eara mai alesu a natiunii germano-sasesce din Ardealu cu atatu mai virtosu, ca intemplanduse cá natiunea magiara se priimésca acêsta programa a lui Kovács carea este si program'a partitei diurnalului „Független“, de a s'a, atunci elementulu germanu din senatulu imperialu nu mai pôte avé temerea, ca de voru intra si magiarii in elu, se voru uni cu reprezentantii de alte nationalitati, cumu poloni, croati, italieni, romani, serbi, ruteni si voru maiorisa pe némti, pentru-ca magiarii se voru alia si uni cu nemtii si voru vota cu ei alaturea; eara sasii din Ardealu inca potu fi prea siguri, ca in diet'a din Sabiiu si cu atatu mai multu in cea dela Pest'a voru fi scutiti si aparati de cumplit'a si infioratórea maioritate de si ese insi romani, pentru-cá se nu mai fia maiorisati si terorisati de ei, ci tocma din contra, deputatii ei voru fi totudeauna calare si in stare de a terorisa ei pe altii in stilulu si manier'a Dloru cutare si cutare etc. etc. din senatulu imperialu. Inse si partit'a lui Klapka sia capetatu plesnitur'a dela D. Kovács dupa cumu i s'a si cuvenitu. Eaca na, confederatiune danubiana; luative resplat'a, pentruca dela 1859 incóce cochetati mereu cu romanii, de si abia se aflau din ei cativa gagauti guri cascade, carii se ve fia datu crediementu. Fericirea natiunii magiare si totu viitorulu ei se afla asigurate numai prin strins'a uniune si legatuintia cu poporulu germanu, si neci decumu cu alte popóra. Acêsta nu este numai credint'ia Dlui Kovács, acêsta e un'a din incheiaturile vechiului simbolu de credintia politica a aristocratiei magiare, incependu dela S. Stefanu si pana in dilele nôstre, acêsta e si credint'ia unei parti a intielegintiei magiare esite din poporu, si numai partit'a fanaticu, carea nu scia ce

*) A pasivitatii si asteptarii pana la conflagratiuni europene??

vorbește și ce face, este în contra acestei programe.

Cititorii noștri își voru aduce aminte, ca noi totdeauna amu fostu de susu atins'a opiniune data pe facia abia în 1863 și de D. Kovács; amu credintu adica totdeauna, ca e preste putintia că cêrt'a dintre magiari și germani se tiena prea îndelungatu, ci ca va veni fara îndoiéla unu timpu, în care ei ear' se voru re'mpaca pe 50 séu și pe 100 ani înainte. Caus'a diace în natur'a impregiurariloru, cumu și în caracterulu magiaru și în miile de mii legaminti istorice, religióse, familiare, sociale, materiale, spirituale, produse în cursu de optu seculi, invescute în sange, ohiaru înradecinate în pământulu dintre Dunare și Tis'a. Atú n'v'eteti voi, ca însasi limb'a magiara pre catu de straina și izolata în materialulu crudu (vocabulu), pe atatu în tiesetur'a, în frasele, în turnaturile ei a devenitu cu totulu germana? Judecandu dupa comuniunea seculara, strinsa, necurmata ce a statutu între magiari și germani atatu la poporu prin locuirea amestecata, catu și mai alesu la clasele mai de frunte, unde și educatiunea multu pucinu omogena ajutá și naintá uniformitatea în modulu cugetarii și alu vorbirii, acésta neci ca se potea altumintrea. Aceleasi cauze producu aceleasi efepte. O parte mare a magiariloru cugeta nemtiesce, precumu o parte a „nemesiloru” romanesci cugeta în unele ténuturi unguresce, eara boierii batrani din capitalele principatelor romanesci cugeta grecesce, precumu au invatiatu a cugeta în dilele lui Calimachi, Caragea, Sutiú etc., eara de acelu modu alu cugetarii îi va desvatiá — númai sap'a și lopat'a.

Noi cu aceste observatiuni n' voimú a condamna pe nimini, constatamú numai fapt'a complinita, precumu o constata și D. Kovács, pentru cá se scimú care cu cine avemu a face. (Va urmá).

Brasiovu 13. Martiu n. (Averi publice și întrebuintiarea lor). Cunoscutu este cumu dupa desfiintierea din a. 1852 a jurisdicțiunii sascesci numite universitate nationala, fondurile aceleiasi s'au trecutú în proprietatea bisericiloru și mai alesu a scóloru sasesci, de unde apoi au urmatu multe îmbunatatiri de plati ale invatiatoriloru și profesoriloru, care pana atunci fusesera fórté subtilele. Natiunea sasésca mai avú și acea norocire rara, ca despagubirea pentru dieciueli și pentru alte îndatoriri urbariale a începutu a'i curge mai curendu decatu la alte institute publice. O impartasire a universitatii sasesci din 18. Febr. 1864 asigurá pe conatiunaliu sei, cumu de acumu înainte întrég'a dotatiune nationala se afla în dispusetiunea propria și ca arunca interesele régulatú. În acea stare placuta cu începutulu acestui anu s'a mai destínatu impartirea de stipendii anuale pentru 30 scolaru sasi cate 150 fl. m. c. în sum'a totala de 4950 fl. m. c. și earasi alté 2000 fl. m. c. pentru 40 stipendii numai de cate 50 fl. pe sam'a seminaristiloru (carii mai au și alte ajutóre), cumu și 3050 fl. m. c. pentru ajutorarea acoloru scóle sasesci sarace, pe care comunele satesci nu le potú conserva ntmái din mediulócele lor. Acésta impartasire se facú consistótiului celui mare sasescu provincialu, care în siedinti'a s'a din 24. Fauru o priimi cu vivate.

Între veniturile scóloru din Blasiu inca ar' fi se vedemu interesele curgátóre din despagubirea pentru diecielele monastirii, care sunt trecute în proprietatea scóloru; se scia inse, ca numai interesele restante nescóse ale capitatului facu frumosic'a cifra de 150 mii fl. v. a. Se spune ca aceste interese inca se voru capitalisa, pentru-cá venitul curgatoru se fia cu atatu mai mare. Inse candu?

Intr'aceea unele scóle romanesci, buna óra cá cea din Noerichu, se prefacu în carciune, eara pe airea, de es. în Hatiegu scolarii romani invatiá la pop'a reformatu etc. etc.

Sasii nepregetatori activi cumu sunt, mai lucra inca și la destuparea unui altu isvoru de venituri nationale. Poporenii lorú între a. 1848—1856 mai dedesera parochiloru diecielele totu în natura cá si mai nainte și numai de atunci încóce li s'au facutu plati în bani. Natiunea sasésca are sperantia tare, ca statulu o va desdauna inca și pentru acelea dieciuele cu cateva sute de mii, eara acésta cu atatu mai virtosu, ca prin asemenea dotatiuni se ajutá, precumu observa unu diurnalu din tíera, înaintarea „culturei și moralitatii germane.”

— Ve aduceti aminte, cumuca regalistulu Lászlofi burgermaistru din Gherl'a în dilele din urma ale dietei facuse o motiune, care a iritatu fórté multu pe o parte ai secuimii. Acelasiu adica însobitu de cativa romani și cativa sasi membri ai dietei, prepuse ca, acea capetiá, adica snopii séu claité pe care poporenii le dau în fiacare anu parochiloru în capu de simbria séu plata, se fia privita cá o dare feudali-

stiea, urbariala, iobagésca, prin urmare se fia desfiintiatá, eara parochii secuiesci de orice confesiune se primésca despagubire dela statu. Aceia carii citescu diurnalele unguresci, cumu și cei carii au ocaziune mai multa de a conversa cu fruntasii secuiloru clerici și mireni voru fi observatu, cumuca ei în motiunea Dlui Lászlofi vedu unu latiu fórté periculosu anume pentru bisericile calvinian'a și unitarian'a, unu atentatu în contra dreptului lorú canonicu, c' încercare de a prefice pe popii secuiloru în amploiatu de statu, care se aiba a le da lefi anuale cá si oricaroru alti deregatori publici, pentru-cá asta se depinda cu totulu dela regimú și se fia siliti a juca intru tóte totu numai dupa fluierulu acestuia. Secuít adica néga pe mórté cumuca capetiile ar' fi o dare de natura urbariala, ci ei sustienú cumuca aceeasi este o plata cá tóte platile și simbria ce dau comunele a u t o n o m e deregatoriloru și servitoriloru aksí si asediati de ele insele și ca prin urmare dela densele depinde, cá ceea ce dan astadi în naturalii, se dea mane în bani; ci ca comunele din tíer'a nóstra au datú totdeauna mai bucurosú produse în natura de care au mai avutu, decatu bani, care mai alesu la sateni sunt atata de rari.

Pre catu tienemu minte cu acea ocaziune „Kolozs. K.” din 13 Oct. a. tr. vorbise și de preotii romanesci punendu'si întrebarea, ca cumu ar' fi candu s'ar' cere, cá capetiile lorú (ferdel'a și dioa de lucru) se le platésca statulu în bani, se'i faca și pe aceia amploiatu de statu, eara poporulu se platésca spre acelu scopu adaose și mai mari de contributiune. Eará Dvóstra ómeni buni, cumu v'ar' mai placea? —

Asociatiune. Protocolu etc. etc.

(Continuare și capetu.)

§ 12. Secretariatulu raportéza, cumuca din unele locuri au încursu sume de bani pentru eternisarea memoriei poetului laureatu Andreiu Muresianu, și cere a se luá dispositiunile, ce se voru paré a fi de lipsa. — DD. casieru și controloru se insarcinéza, a priimi în depositu banii încursi spre acestu scopu și a duce socotele deosebite despre acei'a, publicandu totuodata sumele și numele oferitoriloru.

§ 13. Se citește raportulu archivarului asociatiunei despre cartile cumperate pentru bibliotec'a asociatiunei în urm'a decisiunei comitetului dto . . Mainsiu 6 Octobre 1863. — Fiindca unele din opurile acelea inca nu sunt completate: asia comitetulu deocamdata nu se afla în positiune a poté asemná spre acestu scopu decatu sum'a de 117 fl. 94 cr. v. a. adica pretiulu esemplareloru completate.

§ 14. Totu cu asta ocaziune archivarulu asociatiunei face propunerea, cá comitetulu se binevoiésca a luá dispositiunile de lipsa pentru clasificarea cartiloru sosite pe calea ofertelorú în folosulu bibliotecei asociatiunei. — Comitelulu decide, cá pentru clasificarea cartiloru daruite în folosulu bibliotecei asociatiunei se se denumésca o comisiune din membrii comitetului, carea se aiba misiunea de a revedé și a face clasificarea de lipsa între cartile daruite, rezervanduse totu-deodata adunarei generale a asociatiunei ulterioarele dispositiuni, ce se voru aflá de lipsa în asta privintia. — Cá membrii acestei comisiuni se denumescu în persónele DDloru: Dr. P. Vasiciu, Nic. Pope'a și Dr. Ioanu Nemesiu.

§ 15. Facendu-se propunere pentru elaborarea tempurii a unui proiectu de programa pentru adunarea generala viitóre, ce se va tiené la Hatiegu în 1 Augustu: Comitetulu afla cu cale a decide, cá D. secretariu primariu Georgiu Baritiu se fia poftitu a elaborá respectivulu proiectu de programa, și pana la începutulu lunei lui Maiu a. c. alu tramite la comitetulu asociatiunei.

§ 16. Se 'mpartasiesce comitetului respunsulu Dlui colectoru Vas. Moldovanu cu privire la scrisórea comitetului dto 16 Octobre 1863, prin oarea acelu D. colectoru în urm'a reclamarei Dlui jude-procesualu Teodoru Ladai facute cu ocaziunea adunarei generale dela Blasiu, — cumuca adica Dlui aru fi platitu tacs'a de membru ordinariu pe anulu 1863, inca în 1 Ianuariu alu acelu anu, respunde, cumuca D. reclamante ce e dreptu i-a platitu tacs'a de 5 fl. inca la începutulu lui Septembrie 1862, inse acésta tacs'a i s'a computatu pe anulu, în care a platitu, adica pe 1862, ear' nu pe 1863. Apoi alta tacs'a, și inca în 1 Ian. 1863, dupa cumu afirméza resp. D. reclamatoru, nu i-a platitu de locu. — Se se poftésca rm. D. vicepresiedinte alu asociatiunei, — la care a reclamatu, cá se binevoiésca a-i impartasi respectivulu D. reclamante acestu respunsu.

§ 17. D. membru alu comitetului Nicolae Popea propune, cá respectivii DD. colectoru ai asociatiunei, se fia poftiti

pe calea diurnalelor naționale, a starui pentru tramitarea tacselor prescise din partea membrilor ordinari ai asociațiunii pre anul 1863/4. — Această propunere se priimesce de conolușu alu seu, din partea comitetului.

§ 18. Secretariatulu reportéza în ordine despre sumele incurse la fondulu asociațiunii dela șiedinti'a din urma, ținută în 6 Octobru 1863, cu acea observatiune, că sumele incurse pana la 2 Noembre a. tr. s'au publicatu în Nr. 99 alu Telegrafului Romanu, ear' celelalte se voru publicá în Nrii cai mai deaprápe, si anume: a) prin Esc. S'a D. presiedinte s'au tramiea din partea Dlui protopopu Nicolau de Craișicu din Dobr'a 5 fl. cá tacea de membru ord. pe anul 1863/4; b) prin D. secr. I. G. Baritiu dela D. colectoru din Brașiovu Ioan G. Ioan cá tacea de m. ord. pre a. 1863, 112 fl. v. a.; c) Prin D. prot. din Lipov'a Ioane Tieranu 13 fl. 40 cr. cá contribuii anuale si colecte; d) prin D. colectoru din Poian'a N. Ciugudeanu 17 fl. 20 cr. cá oferta din partea junimei romane din Poian'a; e) dela D. Ioane Dumbrava, capelanu castrense 5 fl.; f) prin D. din Oradea-Mare Ioane Gozmanu 13 fl.; g) dela D. avocatulu din Aradu Lazaru Ionescu pentru 3 exempl. din protoc. adunarei gen. I. à 60 cr., 2 fl. 80 cr.; h) prin D. colectoru Stefanu Valeanu, protopopu in Ardușatu 30 fl., cá tacse pe a. 1863/4; i) prin D. protopopu Alimpiu Barboloviciu din Borsia 10 fl. cá tacse de m. ord. pe 1863/4; k) prin D. juristu A. Densusianu dela D. Lad. Olteanu 5 fl. tacs'a pe anul 1863/4; l) deadreptulu la cas'a asociațiunii dela mai multi membri s'au priimitu 51 fl.: m) dela Esc. S'a D. vicepresiedinte gub. Lad. de Popu 1 fl. tacs'a pentru decretulu de membru fundatoru; n) prin D. practicantulu gub. (? Red.) dela D. Dr. Basiliu Pascu 10 fl., tacs'a de m. ord. pe anii 1863 si 1864; o) prin D. administratoru protopopescu din Noerichiu Greg. Maieru 24 fl. cá tacse anuale; p) prin D. protop. din Turd'a Ioan Antonelli 10 fl. tacse pe 1863/4; r) prin D. Dr. I. Nemesiu deadreptulu la cas'a asociațiunii dela doi membri 12 fl. v. a. dimpreuna cu tacs'a pentru decretu. — Se ia spre șciintia.

§ 19. D. consiliariu Dr. Pavelu Vasiciu, referéza în caș'a stipendieloru asociațiunii, cu acea observare, ca D S'a, pre lenga meseratarea constatata, sia lúatu de punctu de plecare ou deosehire progresulu eminiute alu concurentiloru, referéza, cumuoă preste totu, acei computandu atatu cele 7 stipendia de cate 100 fl. destinate pentru auditorii de drepturi catu si cele 6 de cate 50 fl. destinate pentru gimnasisti, sunt 72 de concurenti la aceste stipendia.

Comitetulu luandu în seriósă pertractare conferirea cestiunateloru stipendia, si avendu în vedere conclusele adunariloru gen. II si III cu privire la acestu obiectu si-a ștatorita de punctu de manecare, firesce pre lenga meseratarea constatata, urmatórele dóue condițiuni: a) ca acei teneri concurenti, cari în anulu trecut s'au bucuratu de usnarea vrșe unui stipendiu alu asociațiunii, sa-lu capete si pre a. școlariu currente, déca si-a pastratu calculii cei buni; b) ca dintre multi concurenti buni, în catu se póte, se sa impartiesca cei mai buni (se întielege si morali), de stipendiele asociațiunii.

În urmarea acestor'a, comitetulu asociațiunii a decisu cu unanimitate, cá cestiunatele stipendia se se asemnedie în modulu urmatoriu. — 1) Cele 7 stipendia de cate 100 fl. destinate pentru auditorii de drepturi, se le capete Moise Branișce juristu în alu III. anu, Procopiu Lazaru, juristu în II anu (aceș'a a avutu în anulu trecut), Michaișe Stragianu, juristu în anulu I. (au avutu în anulu trecut stipendiu de 50 fl.), Antoniu Schiau, juristu în IV anu, Ioane Nichit'a, juristu la Pest'a în III anu, Comanu Chicea, juristu în I anu, Ioane Candrea, juristu în III anu. — Juristii stipendiatii asociațiunii, cari ștudiaza la academi'a c. r. din Sabiiu voru debui se dee mana de ajutoriu secretariatulu asociațiunii în lucrarile scripturistice ale cancelariei asoc. în sensulu conolușulu adusu în șiedinti'a a II a adunarei gen. ținute la Blasiu în 8 Septembre 1863 p. 23. 2) Cele 6 stipendii de cate 50 fl. destinate pentru gimnasisti, se conferéza teneriloru: Aureliu Isacu, auditoriu de Clas. VII gimnasiala c. r. de statu în Sabiiu, Zacharia Benn'a auditoriu de olas'a VII la gimnasialulu evangelicu din Sabiiu; ambi acestia au avutu si în anulu trecut, apoi lui Ioane Micu stud. în VII cl. la Blasiu; Ghéja Ieronimu în VI cl. la gimn. evang. din Brașiovu, Nicolae Olariu în VI cl. în gimn. de statu în Sabiiu si Georgiu Muresianu în VII cl. în gimn. evang. dela Brașiovu.

Aceste stipendia se voru priimi dela cas'a asociațiunii pre lenga cuitantii vidimate de catra respectivele directiuni, care voru fi incunoscintiate despre stipendiatii resp. ai asociațiunii, danduse totudeodata si la cas'a asemnatiunile de lipsa.

Ear' Dlui referinte alu stipendieloru Dr. Pavelu Vasiciu, i se esprime multiamita din partea comitetului. —

§ 20. D. controloru Al. Bach, aducandu înainte, ca manufacturile la espositiunea din Brașiovu coneredite Dlui apre vendiare, nu se potu neci de cumu vinde cu pretulu stabilitu de comisiunea știmatoriá din Brașiovu, si cumoa acele jaçandu nevendute se ștrica si se consuma cu mare dauna, propune, ca comitetulu se binevoiesca a luá alte mesuri în asta privintia si anume la privintia șcaderei pretulu stabilitu, carele e prea mare. —

Decisiune. Vinderea atinaseloru manufacturi si cu pretiuri mai moderate, resp. mai eftine, se conrede în bun'a aflare si chipșitirea Dlui casieriu si controloru, cari se voru soi acomodá dupa imprejurari.

Cu aceste șiedinti'a comitetului asociațiunii, se încheiá pre la 12 óre.

„T. R.“ Andreiu bar. de Siagun'a m. p., presiedinte.
Ioane V. Rusu m. p., secretariu II.

Cronica esterna.

Societate internationale neo-latina.*)
Programu. „Proiectulu de a conuoca unu congresu de șverani, spre a resólve prin întielegere problemele cari agita astadi Europ'a si spre a o constitui dupe dorintiele popóreloru, nu s'a pututu pune în lucrare în urm'a refusulu Angliei si alu respunsulu evasivu séu conditionale alu púteriloru dela Nord. Șingure guvernele Europei latine au aderatu la acestu proiectu fara intardiere si fara reserva, cea ce e o proba evidinte de conformitatea cugetariloru ce domnesou la tóte popórele neo latine.

În faci'a unui asemenea acordu, amu conceputu proiectulu a constitui o societate internationale a popóreloru de rasa latina, adica francesi, italiani, ispanioli, portugesi si romani, fondata pe respectulu vointiei acestoru popóre si neavendu altu scopu de catu garantarea independintiei si integritatii teritoriulu tuturoru popóreloru din famili'a latina. Cugetarea s'a va fi se dobóre tóte diferintiele ce le separa prin adoptarea unei sisteme uniforme de monete, de greutati si de mesure, si prin asimilarea legiloru ce le dirigu, mai cu séma în materiá comerciale.

Societatea se va sili asemenea se engageze guvernele popóreloru neo-latine a-si da reciprocamente tóte inlesnirile posibili în comerciu si navigatiune, si a desfintia paspórtete pentru supusii loru respectivi. Ea se va sili asemenea se faoa a se acordá ori-cariu individulu de rasa latina, în strainetate, protectiunea ori-cariu consulu ce va avé acolo una din puterile neo-latine.

Societatea internationale face apelu la persónele de con-

*) „Buciumulu“ precuventa acestu programu asia: „Concotatiúnulu nostru, demnulu deputatu în parlamentulu italianu, Vegezzi Ruscalla, impreuna cu colegulu séu D. Cordova, au conceputu séu mai bine au datu viétia unei idee mari, unei idee menite a pune si a stabili concordia între tóte popórele neo-latine, a rechiamá infratirea între tóte natiunile de ras'a latina. O asemenea idea nu putea se plece de catu din Itali'a. Aceșta idea mare si salutaria s'a anuntiatu de catre acesti doi barbati italiani, sub nume de o societate internationale neo-latina, care negresitu are se produca cea ce diplomatiile si politica, ori catu de fideli aru fi aceste ș mari idee, n'oru se póta produce: o se produca legatúra de anime si unu fluidu simpaticu din extremitatile Carpatiloru pana la marginele oceanulu Atlanticu. Latiniu din Daci'a voru comunica cu latiniu din Itali'a prin latiniu din Macedoni'a si Iiri'a, cei din Itali'a cu cei din Francoi'a, peste Pirenei cu cei din Ispani'a si din Portugali'a. Aceșta rasa eterna, care a domnatu lumea în anticitate, care a creatu civilizatiunea moderna, este, prin organismulu si prin aptitudinile ei, menita a domina lumea moderna prin civilizatiune si prin acelu elanu alu animei, pe care nu lúă mai pesedatu si nu lu mai posede alta rasa. Artile si șciintiele purificate si dezvoltate prin estetica latina voru face pré curendu, cá valórea inerente aceste ș rase se se inalte la culmea unde tianta tóte aspiratiunile ei cele nobili.

Publicamu cu cea mai via fericire programa acestei societati spre cunoscinti'a tuturoru romaniloru, si șperamu ca acește tendinție de panlatinismu, care nu are nimicu din ignobilele ce continea panslavismulu si chiar' pangermanismulu, — pentru-ca aci nu este neci o idea de incalcare de teremu strainu séu de abșorbire de popóre eterogene, — va prospera; si, de si panlatinismulu incepe mai tardiu de catu panslavismulu si pangermanismulu, inse elu o se-si ea pré curendu totu aventulu care o se-i dea simpatiele si concursulu a o suta de milióne de anime neo-latine.“ —

victiuni liberali; ea este convinsa ca confederatiunea e posibilă numai în statele libere; de-ăra nu înțelege de locu prin această a se pronunția asupra celei mai bune sisteme de guvern. Această rezervă îi permite a spera ca guvernele, în loc de a împiedica acțiunea sa, voru starui a o favorisa. Asociațiunea deosebitelor spitie ale familiei latine este o idee propagată de scriitori alesi: ea începe a pătrunde în mase. Rolul societății noastre este să ridice acestu sentimentu la înaltimea unei doctrine, pe care mai târziu guvernele o voru introduce în dreptul loru internatiunele.

Acesta este mersul natural al lucrurilor; așa vomu umbra și noi, de-ăra vomu se adjungemu la scopul nostru.

De-ăra exemplul nostru ar' pute se face a resari, în restul Europei, între națiuni de o origine comună, ideea de confederatiuni analoge, vomu avé fericirea a ne bucura în interesul umanității. Constituirea acestor nouă grupe internatiionale este posibilă prin caderea prejudiciilor și ureloru cari au dispartitu atatu de multu până acumu popórele. Popórele nu potu subsista și a se mantiné de catu prin pace, care e condițiunea necesară a existinței lor; și se póte dice ca, în ziua candu ele voru fi constituite, Europ'a va pasi pe calea concordiului și umanității, cari o voru duce la nouă destine.

Situatiunea politico-diplomatică nu s'a schimbatu din ceea ce scimu. Mai multe misiuni se afla în activitate, fara a fi esitu la rezultat. Gener. și minist. prus. Manteufel 'și fini misiunea avută la Vien'a, înse așa, catu se află cu cale, că archi-ducele Albrecht se iè nouă misiune la Bavari'a și curțile mai mari germane, spre a mediuloci contielegerea între germani cu cele două puteri ce continua resbelulu. Înse regele Bavariei Macsimilianu tocma muri în etate de 52 ani și regimel Bavariei nu vré a parasi politic'a autonomiei federatiunii germane. — Prusi'a mai tramise vro 7 mii militia la Holstainu, ér' federatiunea germană vré, că Holstainulu se 'și rechiamé și adune staturile și ordiunile sale în dieta spre a se constitui definitiv sub ducele Augustenburg și nu vré amesteculu și ocuparea Prusiei din Holstainu care se tiene de federatiune.

În câmpul resbelului încă nu s'a mai făcutu alte înaintari, decatu pregătiri, și fortaréti'a Friderici'a e aprópe amenintată. Conferințele propuse de Angli'a sau deochiatu cu totul și Dani'a se va luptá fara a concede una iotă din dreptul său, cu speranția, ca de va și fi acumu invinsă, mâne poimane cu alta ocaziune 'și va reocupá cele ocupate. În Svedia poporul adunatu în cluburi și adunari nationali provóca pe regimel să tramita ajutoriu Daniei, spre care scopu se și facu înarmari și concentratiuni de trupe cu tóta întetirea. Angli'a prin rostul lui Palmerston amenintia puteriloru germane, că se nu mai încarce nedreptu peste nedreptu cu invasiunea în Juti'a, ca ea va spijini sustinerea întregității Danimarciei.

Într'aceea Franci'a tramise pe Tuvenelu la London și deodată merse și regele Belgiei spre a intruni acolo o contielegere și cordialitate cu Franci'a; care totu sustene principiul nationalității și alu votului universal și în caus'a danogermană, care înse se se descurce în congresu european. —

Mai multu deoatú acestea ne descopere în urm'a acestora „Morning Post“ diurnalulu lui L. Palmerston, care în repetite articule apróba cele dise despre S. aliantia, care în fapta s'ar' afla încheiată și securisată prin tractate între Prusi'a, Austri'a și Rusi'a cu scopu de a debela libertatea constitutională în Europ'a. „Angli'a, dice „M. P.“ mai încolo „se incurca în resbelu, pentrucă are a 'și reprezenta interesele sale. Cum ar' și poté ea remané în putetiunea s'a pasivă numai observatória, candu vede, ca Europ'a peste câteva septemani prin planurile despotismului se va arunca în conflatiune.“ În altu articulu reapróba existinția s. aliantie dicundu, ca ea s'a restauratu prin cestiunea polóna: „Austri'a, Prusi'a și Rusi'a nu au de scopu cu cordialitatea s'a a combate numai Dani'a și Itali'a“ ci eciste între ele și unu arangementu de schimbare: Prusi'a se iè ducatelele danese, Austri'a Itali'a, și Rusi'a Posen'a și Galiti'a; séu ca aceste remanu încă la Prusi'a și Austri'a, și Rusi'a se se latiesca în Orientu, și „M. P.“ afirma; ca garanti'a pentru acestea ar' fi și ascurată între aceste puteri, de acea 'și da opiniunea „M. P.“ ca Itali'a și Dani'a nu se potu sustiené, și numai printri'o aliantia strinsa a Angliei și Franciei se póte pune stavila ruinării Daniei, Italiei și a Turciei. — Tóta diurnalistica Europei a dedusu din prochiama-

rea stării martiale în Galiti'a, necesitatea existinței alianței, fiindcă o mesura că acesta ajută numai Rusiei spre a poté stinge mai securu focul insurecțiunii în Poloni'a. Noi nu vomu a ne demite în prepuneri, cari din partea diurnalorului vienezese se descanta în catva, ca-ce timpulul va trage perdelele diosu.

În Parisu se primi archiducele Macs cu Soci'a, că unu suveranu cu tóte onórele și se va duce la Mecciu că imperatu Macsmilianu I, primindu dela Franci'a una legiune buinică că salvu conductu până la restabilirea ordinii publice. La Miramare se astépta corón'a și oferirea ei deunde se va imbarca la Mecciu. Această familiaritate a Franciei catra cas'a austriacă involuesce o perspectivă de amicitia între acestea puteri. —

Cea ce privesce la conferinția pentru Dani'a apoi Austri'a și Prusi'a au tramisu o nota pe la puterile care au subscrisu tractatul din London, constatandule, ca numai Dani'a cu împotrivirea s'a pórta vin'a continuării ostilitatiloru, și ca invasiunea în Juti'a e numai represalia pentru confiscarea corabiilor germane și descoperu, ca acumu sunt gata a se învoi și la armistare pre lenga statulu quo alu ocuparei. Nu scimu acumu, de-ăra cabinetulu de Copenhag'a se va învoi, fiindcă elu a datu preste nouă nevoi, ad. a descoperitu unu complotu în favórea unirei scandinave ad. a Daniei întregi cu Svedia și Norvegi'a, de unde se și ecsplica întârzierea Svediei cu ajutoriulu. — Lord Palmerston în cas'a de diosu a Angliei siedinti'a din 7 Martiu responde la interpelarea lui Disraeli, ca regimel Angliei privesce în invasiunea din Juti'a una putență și unu nedreptu adausu preste nedreptu. — Angli'a cu Franci'a totu mai tractésa în caus'a Daniei și a congresului, și un'a și alt'a înse au datu ordini pentru pregătiri la vreo eventualitate de întervenire.

Franci'a a denumitu pre mareșalulu Mac-Mahon de supremu comandantu lagerului de Chalons și pretoriele militari s'au pusu în ordine.

În Rom'a din certe personalii, crescú unu cravalu între militi'a papală și cea franceză, cari se inversiunara binisioru „Monitorulu Franciei“ înse constată, cumca acestea certe n'au neci o ponderositate și gener. Montebello, comandantulu trupelor france din Rom'a cu Dlu de Merode comandantulu Papei voru compone acele certe scornite din ambitiuni.

Dela Turinu înse se scrie, ca Garibaldi deodată a peritu din Caprer'a și nimine scie, unde s'a dusu. În Genu'a și Florenti'a corpurile de voluntari garibaldiani s'au formatu preste acceptare numeróse și se crede, ca Garibaldi s'aru fi dusu la vre-unulu din acestea corpuri; apoi fiulu lui Menotti încă parasi Turinulu, cine scie óre nu se va începe vre o ostilitate în Rom'a. Din reportele regimului italianu se vede, ca linia Mincio e fórté fortificată, și ca Itali'a are până acumu la 275,000 militia regulată pedestra, 24,000 cavaleria, 30,000 venatori, 30,000 tunari și alte vro 23,000 ajutatori, 22,000 gendarmi, cu totul armat'a Italiei este 404 mii soldati afara de guardi'a natională de vro 600 mii. „Augsb. Allg. Z.“ scrie, ca în dilele acestea din partea Austriei s'a dusu și alu 3-lea batalionu alu regim. archiduce Ludwig pre calea de feru, că întarire la garnisón'a din Itali'a. —

ROMANIA. În siedinti'a camerei din 8 Martiu a votatu camer'a 3000 galbeni că ajutoriu pentru populatiunea din Banatu, ce suferé de fóme.

În siedinti'a de Mercuri éra s'au mai votatu alti 3000 galbeni; prin urmăre statulu romanu sucurge pentru Banatu cu 6000 galbeni. O fapta această pré umană, care caracterisédia simtiulu celu nobilu și umanitariu alu romanului. —

Se deschide. Nouă prenumeratiune și dela 1 Martiu cu 4 fl. Se mai afla ecsemplare și dela începutu.

Cursurile la bursa în 15. Martiu 1864 sta așa:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 67 cr. v.
Augsburg	—	—	117 " 50 "
London	—	—	118 " 20 "
Imprumutulu nationalu	—	—	79 " 70 "
Obligatiile metalice vechi de 5 %	—	—	71 " 90 "
Actiile bancului	—	—	774 " — "
" creditului	—	—	181 " 30 "

Obligatii desarcinării pamentului în 11. Martiu 1864:
Bani 70·25 — Marfa 70·75